

**СЕКЦІЯ 5
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ**

Анастасія Абрютіна
аспірантка, асистент кафедри,
Анна Ломака
студентка,
Сумський державний університет,
м. Суми

**АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ПРОБЛЕМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ
ТА ЙОГО ФІНАНСУВАННЯ**

Із моменту проголошення незалежності України й до тепер основними напрямками економічних перетворень є перехід й адаптація до ринкової економіки, досягнення конкурентоспроможності та стійкого розвитку країни. Виходячи з досвіду високорозвинених країн, ключовим фактором економічного зростання є впровадження прогресивних технологічних інновацій, ступінь і динаміка розвитку яких визначають національний економічний потенціал.

Сучасний стан і проблеми інноваційної активності аналізувалися в роботах багатьох зарубіжних і вітчизняних учених: Л. Антонюк, Ф. Аугусто, А. Гальчинського, Г. Гольдштейна, Н. Краснокутської, М. Портера, В. Савчука, Л. Федулової, Й. Шумпетера та ін. Проте вітчизняні умови економічного розвитку вимагають подальшого дослідження з акцентом на удосконаленні фінансування інновацій і розробці ефективної стимулюючої державної політики.

До ключових чинників, які гальмують інноваційну активність, відносяться: низькотехнологічна спрямованість державної політики, дефіцит фінансових ресурсів, нерозвиненість ринкових інститутів, недосконалість стратегічного менеджменту, відсутність попиту на інновації тощо. Найбільші труднощі виникають в контексті фінансування інноваційної діяльності, оскільки перехід національної економіки на інноваційний шлях розвитку потребує значних капіталовкладень як від держави, так і від окремих вітчизняних підприємств й інших суб'єктів інноваційного процесу.

Сьогодні в Україні державна підтримка спрямовується переважно до галузей нижчих технологічних укладів (близько 70% бюджетних коштів, у т.ч. у паливну промисловість і чорну металургію – понад 50%), яким надаються податкові пільги та переваги цінового регулювання [1]. При цьому виробництво наукомісткої продукції фактично згорнулося: в електронній галузі – скоротилося більш, ніж у 100 разів, у машинобудуванні – у 3 рази, у приладобудуванні та електротехнічній галузі — у 1,5 рази [2].

За таких умов очевидним є формування й закріплення в Україні низькотехнологічної моделі економіки, яка за своїми базовими властивостями не потребує інновацій, не передбачає інвестицій у людський капітал, не формує внутрішній платоспроможний попит на інноваційну продукцію й не створює належних стимулів до інноваційної діяльності, а конкурентоспроможність вітчизняних підприємств на зовнішньому ринку забезпечується винятково дешевою робочою силою.

Стримуючий вплив на інноваційну активність підприємств чинить й незавершене, позбавлене системного підходу формування нормативно-правової бази наукової та науково-технічної діяльності, що підтверджує відсутність

цілеспрямованої й послідовної державної політики в даній сфері. Так, існує неузгодженість термінології в чинних законодавчих актів, яка зумовлює можливість різного трактування закону та викривлення статистичної звітності. Особливою проблемою є недотримання чинного законодавства та недієздатність судової системи в контексті відновлення порушених прав суб'єктів інноваційного процесу.

Підґрунтям низького рівня фінансування інноваційної діяльності підприємств та інноваційного розвитку в цілому є і недосконалість управління інноваційною діяльністю. Тому першочерговими завданнями інноваційного менеджменту на державному рівні мають бути визначення пріоритетних напрямів інноваційної активності та відповідно сфер концентрації фінансових ресурсів; стимулювання суб'єктів господарювання для досягнення необхідних показників і контроль над ефективністю реалізації інноваційних проектів.

При цьому головним інструментом ефективної організації будь-якої цілеспрямованої діяльності, у тому числі й інноваційної, є її планування в межах державних програм (цільових, науково-технічних та ін.), розрахованих на різні терміни виконання [3]. Проте в Україні практика формування та реалізації подібних програм є недосконалою через відсутність законодавчо встановленої системи цілісного управління інноваційними проектами, координації, хронологічної та логічної правонаступності під час їх здійснення. Тому більшість із затверджених державних інноваційно-інвестиційних програм характеризуються недофінансуванням і незавершеністю, що робить неможливими оцінку та контроль над ефективністю їх реалізації.

В результаті проведеного аналізу очевидною є невідповідність управління інноваційним процесом в Україні задекларованому державному курсу на впровадження інноваційної моделі економічного розвитку. Фактично, вітчизняний інноваційний менеджмент не враховує світових тенденцій, позбавлений системності й прозорості, не спрямований на ефективне використання обмежених бюджетних ресурсів і стимулювання інноваційної активності всіх учасників інноваційного процесу, який, у свою чергу, гальмується недостатністю інституційного забезпечення інноваційної діяльності, незавершеністю та безсистемністю формування відповідної нормативно-правової бази та відсутністю розвинутого ринкового середовища в цілому. За таких умов саме держава має відіграти активну роль у створенні загальнонаціонального попиту на інновації шляхом впровадження стимулюючих інструментів (податкові, кредитні й митні пільги; прискорена амортизація; безкоштовні інформаційні, рекламні та правові послуги; підтримка та лояльність з боку місцевих органів влади, створення й розвиток бренду інноваційної продукції, підприємств і територій тощо), які здатні значно посилити інноваційну складову національної економіки.

Література

1. Бурлакова В., Домрачев В., Степанюк Є. Інноваційна модель розвитку економіки // Наука та економіка. – 2006. – №4 (16). – С.49.
2. Денисюк В.А. Оцінка інноваційної активності економіки країн та регіонів // Економічний часопис ХХІ. – 2006. – №1-2. – С.47-50.
3. Іванишин В.В. Інноваційне забезпечення оновлення техніко-технологічної бази підприємств АПК / В. В. Іванишин // Економіка АПК. – 2010. - № 1. – С. 128-133.
4. Малицкий Б. Соответствие имеющегося инновационного потенциала заданиям перехода к инновационной модели экономики Украины // Економіст. – 2004. – №5. – С. 19.